

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/140330,Gorzki-pokoj-Traktat-ryski-1921-r-wystawa-IPN-na-dziedzincu-Zamku-Krolewskiego-w.html>
26.04.2024, 17:47

Strona znajduje się w archiwum.

„Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - wystawa IPN na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie

15 marca 2021 r., z okazji 100. rocznicy podpisania traktatu w Rydze, Instytut Pamięci Narodowej zaprezentował wystawę „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.”. Równolegle Zamek Królewski otworzył ekspozycję „Traktat ryski - odzyskane dziedzictwo”. Retransmisja wernisażu na kanale IPNtv.

W inauguracji wystaw wzięła udział wicemarszałek Sejmu Małgorzata Gosiewska, która odczytała list marszałek Sejmu RP Elżbiety Witek. „Stulecie ugody pokojowej z marca 1921 roku stwarza okazję do przypomnienia tego nieco zapomnianego wątku z polskiej historii, przyjrzenia się jej twórcom, zaprezentowania genezy traktatu oraz przedstawienia bliskich i odległych jego konsekwencji. Prezentowane dokumenty, mapy i fotografie są nieocenionym źródłem informacji nie tylko o stosunkach dyplomatycznych, lecz także o Polsce, jej mieszkańcach oraz wschodnich sąsiadach. Jestem przekonana, że wystawa stanie się impulsem do dyskusji, przyczyni się również do upowszechniania wiedzy o scalaniu i budowaniu II Rzeczypospolitej Polskiej” – napisała w liście marszałek Sejmu.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotr Gliński zwrócił uwagę na kwestię zwrotu wielu dóbr kultury zagrabionych przez Rosję, dokonanego na mocy traktatu z Rygi. Przyznał, że w świetle późniejszych wydarzeń należy go rozpatrywać w kategoriach cudu. – *Wydarzenia związane z rocznicą podpisania traktatu ryskiego to kolejny akord obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości* – powiedział premier Gliński.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek naświetlił kontekst traktatu pokojowego zawartego w Rydze: – *Ten pokój przynosił koniec wojny, która toczyła się na ziemiach polskich od siedmiu lat. Wtedy przyjęto go z ogromnymi nadziejami. Ale były też ofiary tego pokoju, dla których był on bolesny. To Zagończycy generała Stanisława Bułak-Bałachowicza, żołnierze Petlury i nasi sojusznicy walczący z bolszewikami. Oni zostali opuszczeni. To do nich Piłsudski powiedział: „Ja was, panowie, przepraszam, bardzo przepraszam”. Była gorycz wśród Polaków żyjących na dalekich kresach Rzeczypospolitej. Tysiące ludzi traciło swój majątek. Tylko ci najbogatsi mogli wyjechać do Rzeczypospolitej. Została drobna szlachta, biedni mieszkańcy i rzemieślnicy. Wielu z nich zostało później*

ofiarami operacji NKWD w latach 1937–38. Ich nadzieje na powrót do Polski nie ziściły się po taktacie ryskim.

Z powodu pandemii wystawy otwarte zostały bez udziału publiczności. Wydarzenie było transmitowane na kanale IPNtv.

Retransmisja na IPNtv

Reportaż z otwarcia wystawy

Założeniem ekspozycji jest szerokie nakreślenie genezy traktatu pokojowego, zawartego po zwycięskiej wojnie Polski z sowiecką Rosją, a także ukazanie jego konsekwencji w krótkiej historii „dwudziestolecia” oraz na dłuższym tle relacji polsko-rosyjskich, w tym polsko-sowieckich.

Wystawa IPN prezentuje losy Polaków, Białorusinów i Ukraińców w kontekście postanowień traktatowych. Część zdjęć pochodzi z prywatnych zbiorów Stanisława Grabskiego, głównego architekta traktatu ze strony Polski, zdeponowanych w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. Ekspozycja będzie dostępna na dziedzińcu zamkowym do 24 kwietnia 2021 r. Autorem wystawy jest Adam Hlebowicz, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN. Oryginalną koncepcję plastyczną stworzył Jarosław Kłaput.

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - Zamek Królewski w Warszawie, 15 marca 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

„Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - wystawa IPN na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie. Fot. Piotr Życieński (IPN)

„Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - wystawa IPN na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie. Fot. Piotr Życieński (IPN)

„Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” - wystawa IPN na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie. Fot. Piotr Życieński (IPN)

„Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” -

Adam Hlebowicz, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN, autor

„Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” -

wystawa IPN na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie. Fot. Piotr Życieński (IPN)

wystawy „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.”. Fot. Piotr Życieński (IPN)

wystawa IPN na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Patronat nad wystawą IPN „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.” objęły: Polskie Radio, Rzeczpospolita, Do Rzeczy, TVP Historia i TVP Polonia.

* * *

18 marca 2021 r. przypada 100. rocznica podpisania traktatu pokojowego w Rydze, kończącego wojnę polsko-bolszewicką, na mocy którego zostały wyznaczone granice państwa polskiego na wschodzie. Formalnie, pokój zawarła Rzeczpospolita Polska z Białoruską i Ukraińską Republiką Sowiecką. Traktat ryski oznaczał odrodzenie Europy Środkowej. Nie tylko regulował warunki współistnienia Polski i bolszewickiej Rosji, ale de facto potwierdzał niepodległość państw bałtyckich. Zawarcie traktatu ryskiego nie byłoby możliwe, gdyby nie wcześniejsze zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej pod Warszawą i w bitwie nad Niemnem. W Rydze nie zostały uregulowane kwestie Wileńszczyzny i Małopolski wschodniej. Przynależność tych obszarów do Polski oraz ustalenia pokoju ryskiego mocarstwa alianckie uznały dopiero w 1923 r. na mocy decyzji Rady Ambasadorów. Traktat ryski oznaczał formalne potwierdzenie powstrzymania marszu bolszewickiej Rosji na zachód, co samo w sobie było sukcesem. Jednak ani Niemcy, ani Związek Sowiecki nie chciały pogodzić się z istnieniem niepodległego państwa polskiego. Pokój osiągnięty na mocy traktatu ryskiego przetrwał zaledwie 20 lat. Zburzył go rozbiór Polski dokonany przez Rzeszę Niemiecką i Związek Sowiecki we wrześniu 1939 r.

Więcej na temat Traktatu ryskiego w portalu przystanekhistoria.pl oraz w artykule [Traktat, który nie zadowalał żadnej ze stron](#)

[Wystawa elementarna „Traktat Ryski 1921”](#)

Kontakt dla mediów: media@ipn.gov.pl tel. 22 581-86-56

PLIKI DO POBRANIA

[Program wydarzenia \(pdf, 200.42 KB\) 12.03.2021 20:13](#)